

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 1

06.01.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: ფ/პ პაატა გირმისაშვილი, ქ. ყვარელი, ილ. ჭავჭავაძის ქ. N89;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ყვარლის მუნიციპალიტეტი, სოფ. შილდა;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 15.11.2019;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: ფ/პ გიორგი ლაცაბიძე;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ფ/პ პაატა გირმისაშვილის მიერ წარმოდგენილია ყვარლის მუნიციპალიტეტში, სოფ. შილდას მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ფ/პ პაატა გირმისაშვილი 2003 წლიდან ფლობს თევზსაშენ ტბორს, რომელიც განთავსებულია 3 ჰა ფართობის მქონე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (GPS კოორდინატები: X-562169; Y-4643215; ს/კ 57.07.65.013). აქედან წყლით დაფარული ტერიტორიის ფართობი შეადგენს 2,5 ჰა-ს, საშუალო სიღრმე კი 1,5 მეტრს. შესაბამისად, თევზსაშენი ტბორის მაქსიმალური მოცულობაა 37500მ³. თევზსაშენი ტბორი მდებარეობს ალაზნის ველზე, ზღვის დონიდან 325-330 მეტრის სიმაღლეზე. თევზსაშენი მეურნეობა ორი მხრიდან შემოსაზღვრულია მდ. კუსისწყლით, ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ნაკვეთები, ხოლო სამხრეთიდან დიდი ტბორი. საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს 3150 მეტრის დაშორებით, მდ. ალაზანი დაახლოებით 3,7 კმ-ში, ხოლო მდ. დურუჯი- 3,3 კმ-ში.

2019 წლის 20 აგვისტოს, სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის კახეთის რეგიონული სამმართველოს ინსპექტორების ჯგუფის მიერ, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 79⁷ მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, ფ/პ: პაატა გირმისაშვილის მიმართ, თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაციის საქმიანობაზე შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი N051366 და გადაგზავნილ იქნა ყვარლის რაიონულ სასამართლოში განსახილველად. სასამართლომ ფ/პ პაატა გირმისაშვილი ცნო ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად და გამოეცხადა სიტყვიერი შენიშვნა.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, აღნიშნულ ტერიტორიაზე მუდმივად ფიქსირდებოდა გრუნტის წყლების გამოსავლები და ტერიტორია იყო დაჭაობებული. აღნიშნული გარემოებიდან გამომდინარე, ტერიტორიის სამხრეთით ბუნებრივად შევიწროვებულ რელიეფურ პირობებში მოხდა დაახლოებით 10 მეტრის სიგრძის და 7-8 მეტრის სიგანის ხელოვნური დამბის/ჯებირის მოწყობა, რომლის მეშვეობით თავისუფლად ხდება

თევზსაშენ ტბორში წყლის საჭირო რაოდენობის დაგროვება. დამბის ზედა ნაწილში მოწყობილია ასევე ლითონის მილი, საიდანაც წყალი გაედინება არხში. აღნიშნული მილი თევზსაშენ მეურნეობას იცავს უხვი ატმოსფერული ნალექების დროს დიდი რაოდენობით წყლის დაგროვებისგან.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ტერიტორიაზე პირადი მოხმარების მიზნით მოწყობილია 1,5-2 ტონა წარმადობის სანასუქე თევზსაშენი მეურნეობა, სადაც გათვალისწინებულია კობრის და ჩვეულებრივი სქელშუბლას წარმოება. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, თევზსაშენ მეურნეობაში არ ხდება თევზების რაიმე ფორმით გადაამუშავება, ფ/პ პაატა გირმისაშვილის მიერ ხდება უკვე გამოჩეკილი ლიფსიტების შექმნა და მათი სანასუქე ტბორში ჩასხმა. სანასუქე ტბორში თევზების გამოკვება ხდება ბუნებრივი გზით, თუმცა გარკვეულ შემთხვევებში გათვალისწინებულია ხელოვნური კვებაც.

თევზსაშენის წყალმომარაგება ხდება ტბორის ტერიტორიაზე არსებული გრუნტის წყლების საშუალებით. წყალჩაშვება ხორციელდება ტბორის მიმდებარედ არსებულ არხში (GPS კოორდინატები: X-562185; Y-4643105), რომელიც უერთდება მდ. კუსისწყალს. წყალჩაშვებისთვის წყლის მიღება ხდება ტბორის შიგნით მდებარე ვერტიკალური მილის საშუალებით, რომელზეც მაგრდება ლითონის ბადე, რათა თავიდან იქნეს აცილებული თევზის არხში მოხვედრა.

ტერიტორიაზე სასმელ-სამეურნეო წყლით უზრუნველყოფა ხორციელდება ბუტილირებული სახით. სამეურნეო-ფეკალური წყლების შეგროვებისთვის კი მოწყობილია 5მ³ მოცულობის საასენიზაციო ორმო, რომლის დაცლა ხორციელდება ქ. ყვარლის საკანალიზაციო კოლექტორში.

თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოიქმნება მხოლოდ მცირე რაოდენობით საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, რომლებიც შეგროვდება კონტეინერებში და გატანა განხორციელდება ადგილობრივ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე, შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე.

როგორც უკვე აღინიშნა, ტბორი უკვე მოწყობილია და შესაბამისად არ არის გათვალისწინებული ნიადაგის მოხსნა-დასაწყობების სამუშაოები. ასევე, ტერიტორიაზე არ ხდება რაიმე სახის ქიმიური ნივთიერებებისა და ნავთობპროდუქტების გამოყენება, რასაც შეიძლება გამოეწვიოს ნიადაგის დაბინძურება და მასზე რაიმე სახით ზემოქმედება. შესაბამისად, ტბორის ექსპლუატაციის პერიოდში ნიადაგზე ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი.

საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევა არ ხდება. რაც შეეხება ხმაურის გავრცელებას, ტერიტორიაზე ხმაურის წყაროს წარმოადგენს წყალჩაშვების წერტილი.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის ვებგვერდზე და ყვარლის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით 2019 წლის 9 დეკემბერს სამინისტრომ ყვარლის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში უზრუნველყო საჯარო განხილვის ჩატარება, რომელსაც ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელი, ფ/პ პაატა გირმისაშვილი, კონსულტანტი და დაინტერესებული საზოგადოება. დამსწრე საზოგადოების მხრიდან საჯარო განხილვაზე აღნიშნულ

პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები არ გამოთქმულა. წარმოების პროცესში საზოგადოების მხრიდან წერილობითი შენიშვნები არ წარმოდგენილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;

4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საქმიანობის აღწერა;
- საქმიანობის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით (არაქმედების ალტერნატივა);
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის GIS კოორდინატები და Shape ფაილები;
- დეტალური ინფორმაცია საქმიანობის განხორციელების ადგილის შესახებ (მანძილი უახლოეს მოსახლემდე, მდინარემდე, ცენტრალურ გზამდე და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებულ ტბორებამდე);
- დეტალური ინფორმაცია თევზსაშენი ტბორის წყალმომარაგების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში (გვ. 8) მითითებულია, რომ არხში წყლის ჩაშვებისთვის წყლის მიღება ხდება ტბორის შიგნით დაახლოებით 1 მეტრში მდებარე ვერტიკალურად განთავსებული მილით. გარდა ამისა, ანგარიშში (გვ. 21) მითითებულია, რომ დამბის ზედა ნაწილში გზის დონეზე დამატებით მოწყობილია ლითონის მილი, რათა უხვი ატმოსფერული ნალექების დროს დიდი რაოდენობით წყლის დაგროვების საწინააღმდეგოდ დამატებით მოხდეს წყლის გადინება სანიაღვრე არხში. ამასთან, სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ზემოაღნიშნული არხი უერთდება მდინარე კუსისწყალს. შესაბამისად, გზშ-ის

ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია წყლის ჩაშვების შესახებ, ჩაშვების GPS კოორდინატები (ზემოაღნიშნული სამივე წერტილის), ასევე ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა მანძილზე უერთდება აღნიშნული არხი მდ. კუსისწყალს;

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი გეოლოგიური კვლევების ანალიზი:

- გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია); გეოლოგიური აგებულება, ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროლოგიური პირობები, საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა ტბორის ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და არსებობის შემთხვევაში შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

4.2 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდინარე კუსისწყლის ჰიდროლოგია;
- მდინარე კუსისწყლის წყლის რეჟიმი, მაქსიმალური დონე და ხარჯი;

4.3 ბიოლოგიური გარემო: საპროექტო ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება საპროექტო ტერიტორიაზე; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო ტერიტორიაზე გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველთა სახეობები;

- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება (მათ შორის „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- თევზსაშენი ტბორში წყლის ხარისხის მონიტორინგთან დაკავშირებული ინფორმაცია;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი;

- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზმ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტში“ მითითებულია, რომ „თევზსაშენი ტბორისათვის წყლით მომარაგება ხდება გრუნტის წყლების მეშვეობით“ და „სხვა დამატებითი წყალაღება გათვალისწინებული არ არის“. ამასთან, კანონმდებლობის თანახმად მიწისქვეშა წყლები წარმოადგენს სასარგებლო წიაღისეულს და მისი მოპოვება საჭიროებს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიისათვის დადგენილი პროცედურების გავლას. ზემოაღნიშნულის შესაბამისად, საჭიროა გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად იყოს განხილული თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაციის პროცესში მიწისქვეშა წყლებით სარგებლობის საკითხი;
- დოკუმენტში მითითებულია, რომ „თევზსაშენი ტბორიდან წყალჩაშვება ხდება ზღვის დონიდან 325 მეტრის სიმაღლეზე სარწყავ არხში. თუმცა, სკოპინგის ანგარიშის სხვადასხვა გვერდებზე (მაგ. გვ. 21) აღნიშნულ არხთან დაკავშირებით მითითებულია, რომ ის წარმოადგენს სანიაღვრე არხს. შესაბამისად, აღნიშნული ინფორმაცია საჭიროებს დაზუსტებას. ამასთან, საჭიროა დოკუმენტში განხილული იყოს არხის საკუთრების და ფუნქციონირების საკითხები და წარმოდგენილი იქნას არხის ოპერატორი პირის პოზიცია მასში თევზსაშენი ტბორიდან გამომავალი წყლის ჩაშვების თაობაზე (არხის მფლობელთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი);
- იმ შემთხვევაში, თუ ზემოაღნიშნული არხი წარმოადგენს ტბორის შემადგენელ ნაწილს, საიდანაც წყალი ჩაედინება ზედაპირული წყლის ობიექტში (მდ. კუსისწყალი), გზმ-ის ანგარიშს თან უნდა ერთვოდეს ზედაპირულ წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების პროექტი;
- სკოპინგის ანგარიშში, გვ. 19-ზე, 3.7.2 პარაგრაფში მითითებულია, რომ „წინამდებარე პარაგრაფში მოცემულია საპროექტო ეგზ-ს არეალში განხორციელებული ზოოლოგიური კვლევების შედეგები“. აღნიშნული ინფორმაცია საჭიროებს კორექტირებას;
- მდ. კუსისწყლის ჰიდროლოგიურ დახასიათებაში დაშვებულია მექანიკური შეცდომა: მითითებულია, რომ მდინარე სათავეს იღებს კუდიგორის მთიდან ზღვის დონიდან 350 მეტრზე და უერთდება მდ. ალაზანს ზღვის დონიდან 385 მეტრზე. შესაბამისად აღნიშნული ინფორმაცია საჭიროებს კორექტირებას;
- სკოპინგის ანგარიშის სხვადასხვა გვერდებზე მოცემულია განსხვავებული ინფორმაცია უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან (ყვარელი) დაშორების მანძილთან დაკავშირებით. შესაბამისად, აღნიშნული ინფორმაცია საჭიროებს დაზუსტებას;
- სკოპინგის ანგარიშში გვ. 4-ზე მითითებულია, რომ ტბორი ორი მხრიდან შემოსაზღვრულია მდ. კუსისწყლით, ასევე, ანგარიშში წარმოდგენილ სიტუაციურ სქემაში ნაჩვენებია, რომ მდ. კუსისწყალი ტბორს ესაზღვრება აღმოსავლეთიდან. თუმცა, ანგარიშში, გვ. 8-ზე აღნიშნულია, რომ „რაც შეეხება მდინარიდან წყლის

აღებას, წყალაღების შესაძლო წერილი მდებარეობს ტბორის ფსკერის ნიშნულიდან 1 მეტრის ქვევით, შესაბამისად ზემოაღნიშნული მდინარიდან წყალაღება პრაქტიკულად შეუძლებელია“. გარდა ამისა, მონაცემების ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დგინდება, რომ მდინარე ფაქტიურად მოქცეულია თევზსაშენი ტბორის ფარგლებში. შესაბამისად, დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია მდ. კუსისწყლის მდებარეობასთან დაკავშირებით.

გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში ფ/პ პაატა გირმისაშვილის მიერ წარმოდგენილ არსებული თევზსაშენი ტბორის ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ს ანგარიშში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.**